

KORPORATIV BOSHQARUV BIZNES QIYMATNI SHAKLLANISH OMILI SIFATIDA

Urinov Bobur Nasilloevich

TDIU, Korporativ boshqaruv kafedrası dotsenti b.urinov@tsue.uz
<https://orcid.org/0000-0001-7276-2619>

Kenjayeva Umriya Faxritdinovna

TDIU, Korporativ boshqaruv kafedrası assistenti u.kenjayeva@tsue.uz
<https://orcid.org/0000-0002-2047-0427>
DOI: https://doi.org/10.55439/EIT/vol11_iss4/a14

Annotatsiya

Ushbu maqolada biznes qiymatini shakllantirish nazariyalari va savollari ko'rib chiqilgan, iqtisodchi olimlarning yondashuvlari o'rganilgan, biznes qiymatini baholash usullari, baholashga ta'sir etuvchi omillar, hisoblash yondashuvlari, korporativ boshqaruv va korporativ kodeks elementlarini qo'llash orqali biznesning qiymatini oshirish masalalari ko'rilgan. Shuningdek, moliyaviy va nomoliyaviy hisobotlarni yuritish bo'yicha tavsiyalar, zamonaviy korporativ hisobotini rivojlanish tendensiyalari keltirilgan.

Kalit so'zlar: korporativ boshqaruv, biznes qiymat, zamonaviy korporativ hisobot, moliyaviy hisobot, nomoliyaviy hisobot.

КОРПОРАТИВНОЕ УПРАВЛЕНИЕ КАК ФАКТОР СОЗДАНИЯ СТОИМОСТИ БИЗНЕСА

Уринов Бобур Насиллоевич

ТДИУ, доцент кафедры корпоративного управления

Кенджаева Умрия Фахритдиновна

Ассистент кафедры корпоративного управления ТДИУ

Аннотация

В данной статье рассматриваются теории и вопросы формирования стоимости бизнеса, изучаются подходы экономистов, методы оценки стоимости бизнеса, факторы, влияющие на оценку, подходы к расчету, обсуждаются вопросы увеличения стоимости бизнеса путем применения элементов корпоративного управления и корпоративного кодекса. , 'взлетел. Также представлены рекомендации по ведению финансовой и нефинансовой отчетности, тенденции развития современной корпоративной отчетности.

Ключевые слова: корпоративное управление, стоимость бизнеса, современная корпоративная отчетность, финансовая отчетность, нефинансовая отчетность.

IMPACT OF CORPORATE GOVERNANCE ON BUSINESS VALUE: A LITERATURE REVIEW

Urinov Bobur Nasilloevich

TDIU, Associate Professor of the Department of Corporate Management

Kenjayeva Umriya Fakhritdinovna

Assistant of the Department of Corporate Management, TDIU

Abstract

In the given article discussed theories and issues of business value formation, reviewed the approaches of economists, methods for assessing the value of business, factors affecting assessment, approaches to calculation, issues of increasing the value of business through the usage of elements of corporate governance and corporate code. Performed recommendations for maintaining financial and non-financial reporting, development trends of modern corporate reporting.

Keywords: corporate governance, business value, modern corporate reporting, financial reporting, non-financial reporting.

Kirish

Ishonchli va yaxshi ishlaydigan korporativ boshqaruv biznesning rivojlanishi va barqarorligi uchun zaruriy omildir. Siyosatning asosiy maqsadi korporatsiyalar innovatsiyalar, ish o'rinlari yaratish va o'sish uchun zarur bo'lgan kapitalga ega bo'lishiga ishonch hosil qilishdir. Buning uchun kompaniyalar korporativ boshqaruv qonun-qoidalarining mustahkam asosiga ega bo'lishi kerak, bu esa investorlarning tizimga ishonchini, tadbirkorlarni esa o'z bizneslarini rivojlantirish uchun rag'batlantiradi. Moliya va korxonalar o'rtasidagi samarali aloqani ta'minlash, ayniqsa, moliyaviy inqirozdan keyin siyosatchilar barqaror o'sish uchun innovatsiyalar va samaradorlikni yo'lga qo'yish uchun islohotlarni izlayotgan paytda muhim ahamiyatga ega. Bu, shuningdek, ko'plab rivojlanayotgan va rivojlanayotgan bozorlar uchun zarur bo'lib, bu yerda korxonalar yangi avlodlariga tashqi kapitalga kirish imkoniyati berilishi kerak, bu ularga o'z salohiyatini to'liq ro'yobga chiqarish va iqtisodiy o'sishga hissa qo'shish imkonini beradi. Biroq, bazani shakllantirishda biz moliyaviy va korporativ sektorlardagi muhim tarkibiy o'zgarishlarni ham hisobga olishimiz va qonun-qoidalar joriy etishimiz kerak. Ushbu muammolarni hal qilish uchun biznes qiymatni shakllantirishimiz zarur.

Adabiyotlar sharhi

Xalqaro amaliyotda xo'jalik yurituvchi sub'ekt ma'lum tijorat faoliyatini amalga oshiradi [1], deb umumiy ta'rif berilgan. Mulkiy kompleks sifatida korxonalar qiymati tashkilotning kadrlar salohiyatidan ajralmaydigan nomoddiy aktivlar qiymatidan yuqori bo'lib hisoblanadi.

Ma'lumki, siyosiy iqtisod klassiklari (V.Petti, A.Smit, D.Rikardo, K.Marks) o'zlarining asarlarida qiymatning mehnat nazariyasi tushunchasini yoritgan bo'lib, unda qiymat moddiylashtirilgan mehnat o'lchovi sifatida qaralishini ta'kidlashgan bo'lsa, Marjinalistlar (L. Valras, O. Böhm-Baverk va boshqalar) asarlarida qiymat tovar-mahsulotning foydalilik o'lchovi sifatida deb ta'rif berishgan. A.Marshall [2] o'zining tadqiqotlarida xarajat ko'p omillarga bog'liqligini isbotlab berdi.

Kasbiy baholash faoliyatida qiymat, birinchi navbatda, narsaning foydalilik o'lchovini belgilaydi. Ya'ni, narsalarning qiymati inson ehtiyojlarini sub'ektiv baholash asosida ularning "marjinal foydaliligi" bilan belgilanadi. Shuningdek, xarajat mehnat xarajatlarning o'lchovini va tovar-mahsulotlarning nisbatan kamligini aks ettiradi.

Iqtisodiy nuqtai nazardan, qiymat - bu qiymatning tanlangan talqiniga muvofiq ma'lum bir vaqtning o'zida ma'lum bir tovar va xizmatlarning taxminiy qiymatidir.

Xalqaro, Evropa va Rossiya mamlakatlarining baholash standartlarida ko'rsatilgan qiymatning bir necha turlari mavjud. MHXSda qiymatning quyidagi asosiy turlari ko'rsatilgan.

- bozor narxi;
- investitsiya qiymati;
- likvidlik qiymati;
- kadastr qiymati.

Aksiyalar va biznes qiymatini aniqlashning bir qismi sifatida faqat uchta turdagi qiymatdan foydalanish mumkin, xususan: bozor, investitsiyalar va likvidlik. Kadastr qiymati faqat ko'chmas mulkka nisbatan aniqlanganligi sababli butun mulk majmuasini yoki biznesni baholash maqsadida foydalanish mumkin emas.

Ob'ekt qiymatini baholashning yondashuv va usullarini ko'rib chiqamiz. Baholash “yondashuv” va “usul” tushunchalarining tahlili MHXSda ta'rif keltirilgan bo'lib, unda ko'ra baholashga yondashuv umumiy metodologiya bilan birlashtirilgan baholash usullari to'plamidir.

Quyida baholash yondashuvlari, shuningdek ularni biznes qiymatini shakllantirishda qo'llash shartlari keltirilgan [3]:

Daromad yondashuvi - baholanayotgan mulkning qiymati, uning kelajakda daromad oqimini yaratish qobiliyatiga bog'liq deb taxmin qilinadi.

Qiyosiy yondashuv - Bu baholash ob'ektini turli xil xususiyatlari (masalan, iqtisodiy, texnik va boshqalar) bo'yicha o'xshash bo'lgan, bitim narxi ma'lum bo'lgan o'xshash korxonalar bilan taqqoslashga asoslanadi.

Xarajat yondashuvi - baholovchi baholash ob'ektining qiymatini biznes bilan shug'ullanadigan tashkilotga tegishli aktivlar qiymati va o'z zimmasiga olgan majburiyatlar asosida belgilaydi.

Tabiiyki, har bir yondashuv u yoki bu baholash usulidan foydalanadi. Ko'pincha daromad yondashuvi biznes qiymatini baholash uchun ishlatiladi.

Shuni ta'kidlash kerakki, hozirgi vaqtda MHXS 8 ga binoan, baholash ob'ektining qiymatini baholashning har bir qo'llanilgan usullarini qo'llash doirasida aniqlashda baholovchi hisob-kitoblarda qo'llaniladigan tuzatishlar kiritish, ularning miqdori zarurligini aniqlashi va asoslashi kerak. Ya'ni, nazorat va likvidlik uchun mukofotlar va chegirmalarni qo'llash nafaqat qiyosiy yondashuvda, balki baholash ob'ekti 100% egalik bo'lmasa, barcha qo'llaniladigan yondashuvlarda ham amalga oshiriladi.

Qiyosiy yondashuvda bunday tuzatishlarni qo'llash zarurati qiyosiy yondashuv usullarini qo'llash metodologiyasi bilan belgilanadi: tranzaksiya usulida bu zarur, chunki bozordan olingan ma'lumotlar boshqa darajadagi natijaga ega. sotilgan analoglar ustidan nazorat; kapital bozori usulida fond bozoridagi o'xshashlar to'g'risidagi ma'lumotlar har doim nazorat qilinmaydigan egalik ulushining narxiga ega (chunki nazorat bo'lmagan aksiyalardagi ulushlar doimo fond bozorida sotiladi).

Xarajat yondashuvida, siz bilganingizdek, baholashning ikkita usuli mavjud:

Sof aktivlar usuli

- Operatsion tashkilotning bozor qiymatini aniqlashda foydalaniladi.
- Tashkilot muhim moddiy va/yoki moliyaviy aktivlarga ega.
- Tashkilot faol va kelajakda ham shunday bo'lib qoladi, deb ishonish uchun asoslar

- Tashkilot yangi tashkil etilgan.
- Baholanayotgan tashkilot xolding kompaniyasi yoki investitsiya kompaniyasidir.
- Tashkilotda doimiy, bashorat qilinadigan mijozlar mavjud emas.

Qoldiq qiymat usuli

- Tashkilotning qutqaruv qiymatini aniqlashda foydalaniladi.
- Tashkilot faol emas yoki uning yaqin kelajakda faoliyatini to'xtatadi, deb hisoblash uchun asoslar mavjud.
- Baholanayotgan foiz nazorat ulushi yoki aktivlarni sotishga turtki bo'lishi mumkin.
- Tugatishdagi tashkilotning qiymati davom etayotgan faoliyatga nisbatan yuqori bo'lganda.

Shu bilan birga, shuni ta'kidlash kerakki, har bir baholash usulini qo'llashning bir qismi sifatida butun biznesning qiymati bir vaqtning o'zida aniqlanadi (100% biznes egaligi) va shundan keyingina 100% egalik bo'lmagan taqdirda hisoblab chiqiladi. Bu baholash ob'ekti bo'lgan ulushdir va bu bosqichda nazorat va likvidlik uchun mukofotlar va chegirmalarni qo'llash kerak bo'ladi. Yuqorida ta'kidlab o'tilganidek, biznesning 100% bo'lmagan ulushini baholashda bunday mukofotlar va chegirmalarni qo'llash barcha baholash yondashuvlarini qo'llashda amalga oshiriladi. Shu bilan birga, nazorat qilish uchun mukofotlar va chegirmalar miqdori taxminiy ulush hajmiga bog'liq - biznes egalik ulushi qanchalik katta bo'lsa, mukofot shunchalik yuqori bo'ladi. Bu tegishli ulush egasining huquqlari majmui bilan bog'liq [4] [5].

Amalda biznes qiymatini baholash metodologiyasini belgilaydigan asosiy hujjat “tashkilotning tadbirkorlik faoliyatidan olinadigan iqtisodiy foydaning pul ifodasi” MHXS biznes qiymatini ifodalaydi. Birinchi navbatda, baholashga daromadli yondashuv, ya'ni qo'llanilishiga asoslangan holda belgilaydi. Shu bilan birga, tashkilotning uch turdagi faoliyati doirasida shakllanadigan operatsion, investitsion va moliyaviy pul oqimlari tadbirkorlik faoliyatidan olinadigan pul foydalarini tashkil etadi. Moliyaviy (xarajat) qarorlar qabul qilish modeli doirasida korxonaning qiymati tashkilot rahbariyati tomonidan qabul qilingan qarorlar samaradorligini baholash mezonlari bo'lib xizmat qiladi. Biznes qiymati tashkilotning uzoq muddatli moliyaviy siyosatining maqsadidir [6].

Tadqiqot metodologiyasi

Shunday qilib, tahlil korrelyatsiya va regressiya tahlilini o'tkazish uchun foydalaniladigan korporativ boshqaruv tamoyillari bilan bog'liq bo'lgan quyidagi omillarni aniqlashga imkon beradi: kapital tarkibi, davlat ishtirokining mavjudligi, faoliyat sohasini tanlash, to'langan dividendlar, ishbilarmonlik obro'sining elementlari, daromadlar, rentabellik ko'rsatkichlari, muhim ma'lumotlar.

Tahlil va natijalar

Tarixiy jihatdan tashkilot samaradorligini baholash mezonlari moliyaviy ko'rsatkichlardan iborat.

Hozirda biznes qiymatiga ta'sir qiluvchi omillarning eng mashhur tasniflaridan biri bu ularning moliyaviy va nomoliyaviy bo'linishi bo'lib, ular orasida korporativ boshqaruvning ta'siri ham hisobga olinadi.

Moliyaviy ko'rsatkichlarni tahlil qilish moliyaviy hisobot ma'lumotlariga, moliyaviy ma'lumotlarni o'lchash asboblari esa pul ko'rsatkichlariga asoslanadi.

Moliyaviy tahlil jarayonida quyidagi ko'rsatkichlar baholanadi [7]:

- tashkilotning eng muhim mutlaq ko'rsatkichlarining o'zgarishi;

- kompaniya faoliyatining nisbiy ko'rsatkichlari dinamikasi;
- bozor barqarorligi, kompaniyaning likvidligi va to'lov qobiliyati;
- o'z va ssuda kapitalidan foydalanish samaradorligi;
- kapitalning avans samaradorligi.

Moliyaviy ko'rsatkichlarning asosiy maqsadi kompaniya biznesining holatini qiymat va qadriyatlar, ularning o'zaro bog'liqligini ko'rsatishdir. Ular moliyaviy xususiyatga ega bo'lgan yoki pul qiymatlaridan o'lchov birligi sifatida foydalanadigan, tashkilotning biznesini yuritish va boshqarishning an'anaviy usuli, boshqaruv qarorlarini qabul qilishning an'anaviy modelining muhim qismi bo'lgan asosiy va olingan ko'rsatkichlarni o'z ichiga oladi. Korxonalar xarajatlarini baholash nuqtai nazaridan buxgalteriya hisobini boshqarish modeli yetarlicha samarali emas, shuningdek barcha an'anaviy moliyaviy ko'rsatkichlar biznesning narxi va qiymati bilan sezilarli bog'liqlikka ega emas [8]: faqat kapital tuzilishi va rentabellik ko'rsatkichlari muhim munosabatlarga ega.

Qiymatga asoslangan boshqaruv (VBM) kontseptsiyasi asos qilib olingan moliyaviy qarorlarni qabul qilish modeli eng samarali hisoblanadi [9].

Tashkilot faoliyatining nomoliyaviy ko'rsatkichlari quyidagilarni o'z ichiga oladi [10]:

- kadrlar ko'rsatkichlari (baholash mezonlari, masalan, mehnat sharoitlari, kadrlar almashinuvi va boshqalar);
- moddiy resurslarni ishlab chiqarish ko'rsatkichlari (masalan, mahsulot hajmi va boshqalar);
- moddiy resurslarni iste'mol qilish va ulardan foydalanish bo'yicha ko'rsatkichlar (masalan, buyurtma hajmi va boshqalar);
- boshqaruv tizimining ko'rsatkichlari (baholash mezonlari, masalan, bo'limlar soni, boshqaruv ierarxiyasining darajalari soni va boshqalar).

I.Yu.Belyaeva va M.M.Puxova ishlarida nomoliyaviy ko'rsatkichlar imidj va ishbilarmonlik obro'sini o'z ichiga olishini ta'kidlashgan [11].

An'anaviy moliyaviy hisobotda korporativ boshqaruv, atrof-muhitni muhofaza qilish, mijozlar va yetkazib beruvchilar bilan o'zaro munosabatlar sifati, ya'ni barqaror rivojlanish kontseptsiyasi asosini tashkil etuvchi biznesni yuritishning ijtimoiy va ekologik jihatlari haqida kerakli ma'lumotlar mavjud emas. An'anaviy moliyaviy hisobot faqat kompaniya faoliyatining moliyaviy ko'rsatkichlarini o'z ichiga oladi, bu esa moliyaviy bo'lmagan (korporativ ijtimoiy) hisobotning rivojlanishining sabablaridan biri hisoblanadi [12].

Zamonaviy korporativ hisobotni rivojlantirish tendensiyalari moliyaviy va nomoliyaviy hisobotlarni "integratsiyalashgan hisobot" kompleks nomi ostida birlashtirishga qaratilgan bo'lib, u hozirgi vaqtda tashkilotni samarali boshqarishning asosiy yo'nalishlaridan biri hisoblanadi [13] va tashkilotlar faoliyati ko'rsatkichlarida nomoliyaviy hisobotlar ro'yxatini ifodalaydi.

Tashkilotning tarmoqqa mansubligiga qarab integratsiyalashgan hisobot ko'rsatkichlari, neft va gaz kabi sohalardagi tashkilotlar tadqiqot ob'ektlari bo'lgan; energiya; metallurgiya va tog'-kon sanoati; mashina va uskunalarni ishlab chiqarish; kimyo, neft-kimyo, parfyumeriya; yog'ochga ishlov berish, sellyuloza va qog'oz; oziq-ovqat va boshqa iste'mol tovarlari ishlab chiqarish; telekommunikatsiya; moliya va sug'urta; Uy-joy kommunal xo'jaligi boshqarmasi; sement ishlab chiqarish va qurilish; ta'lim, sog'liqni saqlash; transport; chakana savdo; boshqa turdagi xizmatlar.

Shunday qilib, kompaniyaning tarmoqqa mansubligiga va uning nomoliyaviy hisobot turiga qarab, turli moliyaviy bo'lmagan ko'rsatkichlar ajratiladi. Ularning eng keng tarqalgani huquqiy hujjatlar, standartlarga muvofiqligi; inson huquqlariga rioya qilish; mehnat muhofazasi; atrof-muhitga ta'sir qilish; chiqindilar va chiqindilar darajasi; korporativ ijtimoiy javobgarlik; tashkilotning barcha manfaatdor tomonlari bilan ishonchli munosabatlar o'rnatish; kompaniya xodimlarini tayyorlash va malakasini oshirish; tashkilot xodimlari va iste'molchilar salomatligini muhofaza qilish kabi ko'rsatkichlardan iborat.

Biznesni baholashning bir qismi sifatida asosiy va asosiy bo'lmaganlar ko'rsatkichlarning bo'lishi odatiy holdir. Ushbu tasnifning kelib chiqishi biznesning asosiy qiymati tushunchasidan kelib chiqadi. Ma'lumki, fundamental tahlil investitsiya ob'ektidan daromad ko'rsatkichlari prognoziga asoslanadi. Biznes qiymatini baholashda bu daromadga diskontlangan yondashuvda pul oqimi usulini qo'llash va qiymatga asoslangan boshqaruv (VBM) konseptsiyasini qo'llash bilan bog'liq [14].

Ko'rsatkichlarning fundamental va asosiy bo'lmagan omillarga bo'linishi, masalan, mualliflar P.Yu.Staryuk [15], V.E.Udaltsov va boshqalarning ishlarida moliyaviy natijalar tahlil qilingan, ish haqi va tarmoq o'zgaruvchilari va ichki ish faoliyatini tenglashtirish mumkinligini ta'kidlaydilar, chunki ular tashkilot qiymatiga ta'sir qiladi.

Biroq, I.V.Kosorukova va u tomonidan tahrirlangan mualliflar jamoasi [16] ishi shuni ko'rsatadiki, Rossiya ommaviy aksiyadorlik jamiyatlarining to'lov qobiliyati va aylanma ko'rsatkichlari qiymati va kapitallashuv darajasiga (narxiga) likvidlik kabi an'anaviy moliyaviy tahlil ko'rsatkichlarining ta'siri yo'q. Shu bilan birga, kapital tuzilmasi ko'rsatkichlarining qiymati va kapitallashuv darajasiga va sotishdan olingan daromadlilik, o'z kapitali va aktivlarga ta'sir mavjudligi isbotlangan. Binobarin, barcha moliyaviy ko'rsatkichlarni biznes qiymatining asosiy omillari deb atash mumkin emas. Shu bilan birga, shuni ta'kidlash kerakki, korporativ boshqaruv ko'rsatkichlarining bir guruhi kompaniyalarning nomoliyaviy hisobotlarida aks ettirilgan bo'lsa-da, I.V.Kosorukova va N.N.Prokimnovlar tomonidan o'tkazilgan tadqiqotda ba'zi muhim faktlarning o'zgarishlarga ta'siri isbotlangan, Rossiya kompaniyalari aksiyalari narxiga korporativ boshqaruv asosiy omil bo'lib hisoblanadi.

Shu bilan birga, biz moliyaviy va fundamental omillarni aniqlashni noto'g'ri deb hisoblaymiz, shuning uchun biznes qiymatiga nisbatan ko'rsatkichlar guruhlarini aniqlash kerak, bular:

- 1) Moliyaviy va nomoliyaviy.
- 2) Asosiy va asosiy bo'lmagan.

Zamonaviy ilmiy adabiyotlarda biznes qiymatiga ta'sir qiluvchi korporativ boshqaruv omillari faol tahlil qilinadi.

Shunday qilib, P.Yu.Staryuk fundamental omillarga qo'shimcha ravishda, korporativ boshqaruvni tashkilotning ideal muhitga yaqin boshqaruv qarorlarini faqat tashqi nazoratsiz omillar ta'sirida qabul qilish qobiliyatini belgilovchi omil sifatida ajratib ko'rsatdi va bunday qarorlarni qabul qilishda xatolar mavjudligini asoslab berdi [15]. Korporativ boshqaruv doirasida u biznes qiymatiga ta'sir qiluvchi tashqi va ichki o'zgaruvchilarni ajratib ko'rsatdi.

O'z navbatida, korporativ boshqaruv yuqorida aytib o'tilganidek, uni muayyan tashkilotlarda amalga oshirishning bir necha tamoyillari bilan ifodalanadi. Bizning fikrimizcha, korporativ boshqaruvning biznes qiymatiga ta'siri tahliliga ushbu tamoyillar prizmasi orqali qarash kerak. Yuqorida aytib o'tilganidek, CG tamoyillariga rioya qilish yoki ularga rioya qilmaslik kompaniyaning iqtisodiy ko'rsatkichlariga, uning aksiyalari qiymatini

investorlar tomonidan baholashga va biznesni rivojlantirish uchun zarur bo'lgan kapitalni jalb qilish qobiliyatiga ta'sir qiladi.

CG kodeksi aksiyadorlik jamiyatlari faoliyatini boshqarishning muhim vositasi bo'lib, kodeks tamoyillari tashkilotlarning qiymati va kapitallashuv darajasi o'rtasidagi munosabatlarni aniqlash zarurligini ko'rsatadi.

Xulosa

Xulosa qilib aytish mumkinki, baholash faoliyatida baholash ob'ektining qiymati daromad, qiyosiy va xarajat yondashuvlari yordamida aniqlanadi. Har bir yondashuv biznesni baholash jarayonida turli usullardan foydalanadi. Baholash usullari o'zining afzalliklari va kamchiliklariga ega. Biznesni baholashning asosiy usuli - bu daromad yondashuvi doirasida diskontlangan pul oqimi usuli bo'lib hisoblanadi.

Bir nechta turdagi qiymatlar mavjud. Mamlakat qonunchiligiga muvofiq aksiyalar va biznesning qiymatini baholashda faqat uchta turdagi bozor, investitsiya va likvidlik qiymatidan foydalanish maqsadga muvofiq.

Foydalanilgan adbiyotlar ro'yxati:

1. Оценочная деятельность: учебник/коллектив авторов; под ред. И.В. Косоруковой. – Москва: КНОРУС, 2021. – 334 с. – ISBN978-5-406-06897-7.
2. A. Marshall. Principles of Economics. – 1890. – 8th ed. – 627 p.
3. Пузыня, Н.Ю., Мягков, В.Н., Баринов, Н.П., Булаевская, Е.С., Ванзонок, Д.А., Вовк, А.С., Красильников, Д.С., Стабровская, К.Ю., Егорова, А.К., Григорьев, И.В., Маринич, Д.А., Кубрак, Д.Н., Киршина, Н.Р., Шведова, Н.Ю., Мамедли, О., Сахновская, О.Е. Оценка собственности в условиях волатильности и трансформации рыночных условий: монография/ под ред. Н. Ю. Пузыня. – Санкт-Петербург: Санкт-Петербургский государственный экономический университет, 2021. – 170 с.– ISBN 978-5-7310-5549-9.
4. Федотова, М. А., Булычева, Г. В., Евстафьева, Е. М. Оценка пакетов акций предприятий: поправки на контроль и ликвидность. – Москва: Финакадемия, 2008. – 103 с.: ил., табл.; 21 см.; ISBN 978-5-7942-0584-8.
5. Шеннон, П. П. Оценка бизнеса. Скидки и премии. Пер. с англ. – Москва: Маросейка, 2011. – 413 с. – ISBN 978-5-903271-76-4.
6. Екимова, К.В. Финансовая политика компании: учебное пособие / Екимова К.В., Громова Е.И., Кери И.Т. –Москва: КноРус, 2020. – 330 с.
7. Ионова, А. Ф., Селезнева, Н. Н. Финансовый анализ: учеб. 2-е изд. – Москва: Проспект, 2009. – 624 с.: ил., табл.; 21 см.; – ISBN978-5-392-00501-7.
8. Совершенствование критериев принятия решений на базе стоимостно-ориентированного менеджмента как основа роста конкурентоспособности экономики России. Монография / Под ред. И.В.Косоруковой / И.В.Косорукова, Н.В.Мирзоян, Н.А.Бондарева, А.Ю.Родин, М.А.Шуклина, И.А.Ягодкина. – Москва: Университет «Синергия», 2019. – 206 с.
9. Теплова, Т.В. Корпоративные финансы: учебник и практикум для академического бакалавриата / Т.В.Теплова. – Москва: Издательство Юрайт, 2013. – 655 с. (С. 162-165)

10. Ширяев, Е.Г. Роль нефинансовых показателей деятельности в оптимизации бизнес-процессов предприятия // Управленческий учет и финансы. – 2010. – № 2. – С. 115. (С. 115)

11. Беляева, И.Ю., Пухова, М.М. Интеграция корпоративной социальной ответственности в систему корпоративного управления в России // Экономические системы. – 2017. – Т. 10, – № 2 (37). – С. 20–23.

12. Мирзоева, Е. В. Нефинансовая отчетность как источник информации о деятельности компании // Международный бухгалтерский учет. – 2014. – № 22 (316). – С. 25–37. – Текст : непосредственный.

13. Усанов, А.Ю., Мощенко, О.В. Интегрированная отчетность как инструмент корпоративного управления компанией // Проблемы теории и практики управления. – 2019. – № 5. – С. 103–108.

14. Бухвалов, А.В., Бандалюк, О.В., Березинец, И.В., Волков, Д.Л., Гаранина, Т.А., Ильина, Ю.Б. Корпоративное управление: вопросы практики и оценки российских компаний: монография. – Санкт-Петербург: Изд-во «Высшая школа менеджмента», 2012. – 328 с. (С. 159)

15. Старюк, П. Ю. Влияние корпоративного управления на стоимость российских компаний: эмпирический анализ: специальность 08.00.10 «Финансы, денежное обращение и кредит» : диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук / Старюк Павел Юрьевич; Государственный университет Высшая школа экономики. – Москва, 2008. – 184 с.

16. Совершенствование критериев принятия решений на базе стоимостно ориентированного менеджмента как основа роста конкурентоспособности экономики России. Монография / Под ред. И.В.Косоруковой / И.В.Косорукова, Н.В.Мирзоян, Н.А.Бондарева, А.Ю.Родин, М.А.Шуклина, И.А.Ягодкина. – Москва: Университет «Синергия», 2019. – 206 с. – ISBN 978-5-4257-0396-5.